GEMEENTE WESTERWOLDE

Technische vragen concept programmabegroting 2027

Ontvangen van fracties D66, BBB, PVV, SvW

Nr.	Fractie (woordvoerder)	Paginanummer	Vraag	Antwoord
1	D66 Eize Hoomoedt	6, 73-75, 93, 130-135	**Jaarlijks terugkerende inkomsten en uitgaven** Op pagina 6 staat voor 2027 een structureel overschot van € 1.822.000. Voor 2028, 2029 en 2030 staan er structurele tekorten van € 233.000, € 76.000 en € 98.000. Toch laat pagina 93 voor alle jaren positieve structurele ruimte zien. Kunt u uitleggen hoe deze uitkomsten bij elkaar passen? Graag per jaar de berekening, met apart de eenmalige inkomsten en uitgaven en het gebruik van reserves.	De conceptbegroting is in drie fases besproken met het college om de begroting reëel sluitend te kunnen aanbieden aan uw Raad. Ten opzichte van de eerste conceptversie is het kengetal structurele exploitatieruimte niet geactualiseerd. De herberekening heeft geleid tot de volgende percentages: 2027: 2%, 2028: -2%, 2029: -1% en 2030: 0%. Deze weergave laat zien dat wij structureel niet in evenwicht zijn vanaf 2028. Het college komt in aanloop van de kadernota 2028 met een voorstel tot ombuigingen om het structurele evenwicht te herstellen in de begroting en toekomstbestendig te worden voor de toekomstige investeringen waar wij de komende jaren voor komen te staan.
2	D66 Eize Hoomoedt	3-5, 11-12	**Veranderingen sinds de kadernota** Volgens de inleiding is het geld voor de plannen uit het nieuwe collegeprogramma al verwerkt. De beschrijving van die plannen is nog niet volledig opgenomen. - Kunt u laten zien wat er financieel is veranderd sinds de vastgestelde Kadernota 2027? Graag per wijziging voor 2027-2030 aangeven: het bedrag, het onderwerp, waaruit het wordt betaald en of het om eenmalige of jaarlijks terugkerende bedragen gaat.	Collegeprogramma: • Visie sociaal domein € 100.000 (2027); • Ureninzet jongerenwerk bij Welzijn Westerwolde (maatregel 4 sociale agenda) € 136.977 (2027), € 183.941 (2028-2053); • Coördinerend medewerker jongerenparticipatie € 50.000 (2027 en 2028); • Tijdelijke projectleider visie op dienstverlening € 75.000 (2027 en 2028);

Nr.	Fractie (woordvoerder)	Paginanummer	Vraag	Antwoord
			- Welke wijzigingen horen bij het nieuwe collegeprogramma?	Overig: • Realisatie en renovatie gemeentewerven (restant kapitaallast) € 61.000 (vanaf 2029) • Verhogen investering Roswinkelerbrug (€ 473.000). • We hebben op basis van de formatie extra ingezet om te voldoen aan alle ontwikkelingen. Zoals de sociale agenda van het Nij Begun en strategische inzet op diverse projecten zoals de NSL en de (investerings)projecten vanuit de MIP lijst. • Aanpassing diverse budgetten vanuit loon/prijsstijgingen die doorgaand ('going concern') worden uitgevoerd.
3	Samen voor Westerwolde	6	De begroting laat voor 2027 een positief structureel saldo zien. Voor de jaren 2028 tot en met 2030 ontstaan echter structurele tekorten, terwijl de begroting over die jaren per saldo wel sluitend is. - Hoe beoordeelt het college deze ontwikkeling met het oog op de financiële houdbaarheid op langere termijn? - Welke mogelijkheden ziet het college om de structurele tekorten vanaf 2028 op te vangen, zonder hiervoor blijvend afhankelijk te worden van incidentele middelen of onttrekkingen aan reserves?	Het college is zich bewust dat de begroting vanaf 2028 niet structureel in evenwicht is en dat een aantal lasten gedekt worden door incidentele reservedekking. Het college komt in aanloop van de kadernota 2028 met een voorstel tot ombuigingen om het structureel evenwicht te herstellen in de begroting en toekomstbestendig te worden voor de toekomstige investeringen waar wij de komende jaren voor komen te staan.
7	Samen voor Westerwolde	26 en 76	Voor de inzet van een centrummanager in Ter Apel wordt vanaf 2027 structureel € 45.000 per jaar geraamd. De kosten worden voor 2027 gedekt vanuit de bestemmingsreserve Centrumplan Ter Apel. - Voor hoeveel jaren biedt deze reserve	De bestemmingsreserve Centrumplan Ter Apel bevat voldoende middelen om de kosten van de centrummanager gedurende de verwachte inzetperiode van circa drie tot vijf jaar te dekken. De centrummanager wordt ingezet om de centrumorganisatie verder op te bouwen en te professionaliseren. De komende jaren ligt de focus op de

Nr.	Fractie (woordvoerder)	Paginanummer	Vraag	Antwoord
			voldoende dekking voor de centrummanager? - Hoe denkt het college de structurele financiering op langere termijn te regelen wanneer de middelen uit deze reserve niet langer beschikbaar zijn?	uitvoering van het Centrum Actieplan en de verdere ontwikkeling van het centrum. Het uitgangspunt is dat de centrumorganisatie zich in deze periode zodanig ontwikkelt dat zij op termijn zelfstandig kan functioneren en organiseren. Structurele financiering na deze periode is daarom op dit moment nog niet aan de orde.
8	PVV Westerwolde	Programma 3 Mooi Wonen in Westerwolde Pag. 32	- Welke woningbouwprojecten lopen achter op de planning en wat zijn daarvan de oorzaken en financiële gevolgen? - Welke gegevens heeft het college over wachttijden voor sociale huurwoningen en de positie van starters en gezinnen?	De woningbouwprojecten onder regie van de gemeente verlopen momenteel volgens plan. Het gaat bijvoorbeeld om: 't Heem, locatie voormalige school de Verrekijker en Havenstraat 1 (Ter Apel). Om de doelstelling uit de *Woonvisie Westerwolde 2025-2029* (het toevoegen van 441 extra woningen t/m 2029) te halen, is de gemeente echter sterk afhankelijk van woningbouwinitiatieven van derden, zoals projectontwikkelaars, particulieren en woningbouwcorporaties. De grip op hun planning is beperkt. Oplevertermijnen worden weliswaar geborgd in anterieure overeenkomsten, maar onder meer bezwaar- en beroepsprocedures en wachttijden voor een stroomaansluiting kunnen alsnog voor vertraging zorgen. Het college informeert nog dit jaar de gemeenteraad over de stand van zaken van de prestatieafspraken met Acantus, over de nieuwbouwprojecten. Uit de *Regionale woningmarktmonitor* (2024) blijkt dat de zoektijd voor corporatiewoningen is opgelopen tot gemiddeld 10 maanden voor een appartement en 13 maanden voor een eengezinswoning. Jonge en middelbare huishoudens doen er langer over om een woning te vinden dan oudere huishoudens. De uitzondering daarop zijn huishoudens in de leeftijd van de AOW-leeftijd tot 75 jaar. Onder deze groep nam de actieve zoektijd het meest toe. In 2025 verzorgde Acantus een presentatie aan de gemeenteraad. Zij liet zien dat de zoektijd in Westerwolde met 17 maanden boven het regionaal gemiddelde ligt. Ook het *woonbehoefteonderzoek provincie Groningen 2026-2036* laat de oplopende zoektijd zien. Dit rapport is gemaakt in opdracht van de provincie Groningen, de tien Groninger gemeenten en de woningcorporaties die daar actief zijn. Het college informeert deze week de

Nr.	Fractie (woordvoerder)	Paginanummer	Vraag	Antwoord
				gemeenteraad over de belangrijkste uitkomsten en het vervolg.
9	Samen voor Westerwolde	46 en 81	De gemeente streeft naar minder dan 110 kilogram restafval per inwoner, terwijl voor 2024 nog 182 kilogram wordt vermeld. Tegelijkertijd verwacht het college vanaf 2027 hogere verwerkingskosten door de stijgende belastingen op afvalverbranding. - Welke maatregelen uit de evaluatie van het Grondstoffenplan worden in 2027 uitgevoerd om de hoeveelheid restafval terug te dringen en welk resultaat wordt daarvan verwacht? - Welk deel van de geraamde kosten voor 2027 hangt samen met de hogere verwerkingskosten - wat betekent dit naar verwachting voor de afvalstoffenheffing van inwoners?	De hoeveelheid restafval dat verbrand is in 2025 is ruim 130 kilo per inwoner (de 182 kilo is de hoeveelheid voor nascheiding). Hiermee wordt het doel van 110 kilo per inwoner nog niet gehaald. Stap voor stap wordt hiernaartoe gewerkt door uitvoering van de actiepunten uit de evaluatie van het grondstoffenplan. O.a. betere scheiding op de milieustraten, efficiëntere oud papier inzameling (met blijvende inzet scholen en verenigingen), analyse van het instrument tariefdifferentiatie en meer communicatie over het nut van afvalscheiding. De stijging van de verbrandingsbelasting en CO2-heffing op te verbranden restafval en grof huishoudelijk restafval zorgt voor een kostenstijging van ca. € 80.000, -, dit is ruim 7 euro per aansluiting. De afvalstoffenheffing stijgt in totaal met ca. 5%.
11	PVV Westerwolde	Programma 6 Asiel in Westerwolde; veiligheid Pag 47	- Wat zijn de totale directe en indirecte gemeentelijke kosten die in 2024 en 2025 samenhingen met het aanmeldcentrum in Ter Apel? - Welke bedragen zijn door het Rijk of het COA vergoed. - Welke claims staan nog open of zijn afgewezen?	De 1e bullet gaat over voorgaande jaren. De programmabegroting 2027 ligt nu voor. Bij het vaststellen van de jaarrekening 2025 is er een toezegging gedaan om de financiën rond asiel beter in beeld te brengen bij de jaarrekening vanaf 2026. Ter ondersteuning van de lokale aanpak overlast asielzoekers heeft de gemeente Westerwolde bij de meicirculaire gemeentefonds 2026 € 3.224.700 ontvangen voor het jaar 2026. Van dit bedrag is € 957.700 voor betaling van de openstaande bedragen van het ministerie (Rijk). Daarmee zijn alle openstaande vorderingen op het ministerie afgewikkeld. De COA dwangsommen zijn ontvangen.

Nr.	Fractie (woordvoerder)	Paginanummer	Vraag	Antwoord
12	PVV Westerwolde	Programma 6 Asiel in Westerwolde; veiligheid Pag. 47	- Welke meetbare resultaten zijn bereikt met de inzet van boa's, toezicht en overige veiligheidsmaatregelen rond Ter Apel? - Welke kosten zijn hiermee gemoeid ? - Welke concrete verbeteringen zijn voor 2027 gepland?	De 1e 2 vragen gaan over voorgaande jaren. De programmabegroting 2027 ligt nu voor. Bij de jaarrekening komen we, indien gewenst, terug op vragen die betrekking hebben op het voorgaande jaar. T.a.v. de 3e vraag: Inzet van de flexpool continueren zolang er sprake is van overlast. De financiering vindt plaats vanuit het Rijk.
13	PVV Westerwolde	Programma 6 Asiel in Westerwolde; veiligheid Pag. 47	- Welke afspraken met het Rijk en het COA over opvangcapaciteit, veiligheid en financiële compensatie zijn niet nagekomen? - Welke formele stappen heeft het college gezet en welke toezeggingen staan nog open?	Bij de jaarrekening komen we, indien gewenst, terug op vragen die betrekking hebben op het voorgaande jaar.
14	D66 Eize Hoomoedt	5, 68-69	**Nieuwe informatie over geld van het Rijk** De begroting rekent met de informatie over het gemeentefonds van mei 2026. - Wat verandert er voor Westerwolde door de informatie van september 2026? Graag de bedragen voor 2027-2030 en aangeven wat al in deze begroting is verwerkt. - Voor bedragen die nog niet zijn verwerkt: welk deel kunnen we vrij besteden en welk deel is nodig voor extra taken? - Wat betekent dit uiteindelijk voor het begrotingssaldo?	De begroting 2027 e.v. is gebaseerd op de meicirculaire 2026. De mutaties vanuit de septembercirculaire 2026 zijn niet verwerkt in de begroting 2027 e.v. Deze mutaties worden voor het jaar 2026 verwerkt in de decemberbijstelling 2026 en voor de jaren 2027–2030 in een afzonderlijk raadsvoorstel. Beide staan gepland voor de decemberraad. De septembercirculaire 2026 pakt voor het jaar 2026 nadelig uit (€ 280.000). Dit gaat mee in het totale saldo van de decemberbijstelling 2026. De jaren 2027-2030 pakken voordelig uit, een voordeel van € 476.000 in 2027 aflopend naar € 415.000 in 2030, na inzet van middelen voor taken. De septembercirculaire 2026 wordt nog in het college behandeld. De voorgestelde bestemming van het saldo leidt niet tot een wijziging van het begrotingssaldo 2027-2030.
15	D66 Eize Hoomoedt	9, 60-61, 92	**Kosten van investeringen vanaf 2031** De begroting noemt ongeveer € 1,5 miljoen extra jaarlijkse kosten van grote investeringen. Vanaf 2030 is hiervoor € 1,1 miljoen per jaar gereserveerd. Kunt u voor 2031-2035 laten zien welke kosten	De grootste investeringsprojecten die eruit springen zijn de bouw/renovatie van het nieuwe gemeentehuis (ongeveer € 20 miljoen) en het renoveren/vernieuwen van onze bruggen. Voor de nieuwplannen van het gemeentehuis is nog geen financiële dekking geregeld.

Nr.	Fractie (woordvoerder)	Paginanummer	Vraag	Antwoord
			worden verwacht, welk bedrag al beschikbaar is en hoeveel nog moet worden gedekt? Graag aangeven met welke projecten, opleverdata en afschrijvingstermijnen is gerekend. Welke rente is al meegenomen en welke extra rente ontstaat als de gemeente hiervoor moet lenen?	Voor de bruggen wordt de impactanalyse en het masterplan geconcretiseerd en deze wordt binnenkort voorgelegd aan uw Raad. Dat de investering in bruggen financiële impact gaat hebben is wel al zeker. Daarnaast hebben wij nog de nieuwbouw van 4 scholen in de dorpen Ter Apel, Bellingwolde en Blijham. Deze nieuwplannen zijn bij de vaststelling van het IHP in 2019 op financiële dekking gezet door middel van dekking uit de onderwijshuisvestingsreserve. De laatste jaren zijn de prijzen voor bouwprojecten enorm gestegen. Wij houden er rekening mee dat voor de nieuwbouw van deze scholen een extra structurele kapitaallast van € 100.000 benodigd is. Bij de geactualiseerde financiële verordening 2026 die in de financiële raad van november aan u wordt voorgelegd, doen wij een voorstel om de nieuwbouw van gebouwen in 50 jaar af te schrijven. Voorheen was dat 40 jaar. De financiële impact van deze investeringen voorzien wij vanaf 2031. Dit betekent dat een deel van deze investeringen in 2030 gerealiseerd zal zijn. Momenteel is onze omslagrente nog 0%. Wij hebben bij deze investeringen nog niet rekening gehouden met het eventueel aantrekken van vreemd vermogen en dat dit gevolgen heeft voor de omslagrente.
22	D66 Eize Hoomoedt	48-49, 67-68	**Inkomsten en uitgaven voor opvang en asiel** Kunt u voor 2027-2030 aangeven welke inkomsten en uitgaven zijn begroot voor opvang en asiel? Graag apart vermelden: geld uit de Spreidingswet, COA- en faciliteitengelden, inkomsten door inschrijvingen in de Basisregistratie Personen, opvang van Oekraïners en geld voor de aanpak van overlast en de pendelbus. - Welke inkomsten liggen vast, tot wanneer gelden de afspraken en welke afspraken moeten nog worden gemaakt?	In de begroting 2027-2030 is voor: - Het faciliteitenbesluit opvang asielzoekers jaarlijks € 1.214.900 begroot als inkomsten. Elk jaar wordt dit bedrag opnieuw vastgesteld op basis van de niet in de BRP ingeschreven asielzoekers Ter Apelervenen op 1 januari van het betreffende jaar. De kosten zijn verwerkt in diverse gemeentelijke begrotingsposten. - Inschrijving asielzoekers BRP straat jaarlijks € 1.595.000 begroot als inkomsten. Elk jaar wordt dit bedrag opnieuw vastgesteld op basis van het aantal BRP straten en het verwachte aantal inschrijvingen. Als lasten is jaarlijks begroot een bedrag van € 1.988.000. Dit wijzigt ook jaarlijks. - de pendelbus jaarlijks € 822.000 begroot als inkomsten en als kosten (licht oplopend). Eind van het jaar loopt het contract af met de vervoerder. Op dit moment is het nog onzeker wie de nieuwe aanbesteding gaat doen,

Nr.	Fractie (woordvoerder)	Paginanummer	Vraag	Antwoord
			- Hoe is de verlaging van de inkomsten met € 1,8 miljoen per jaar berekend?	- Voor inzet van winkelbeveiliging, aanpak overlast, cameratoezicht en schaderegeling worden jaarlijks afspraken gemaakt met het ministerie over de bekostiging. De bijdrage vanuit de spreidingswet heeft een looptijd van 2 jaar in plaats van 1 jaar. De inkomsten zijn met 50% verlaagd.
23	D66 Eize Hoomoedt	67, 70, 79-80	**Verschillende bedragen voor de OZB** Op pagina 67 tellen de drie OZB-bedragen op tot € 8.395.000. Op pagina 70 en 79 is dit € 8.645.000; pagina 80 noemt € 8.605.000. - Welk bedrag is gebruikt om het begrotingssaldo te berekenen en hoe zijn de verschillen te verklaren? - Kunt u per soort OZB aangeven welk deel van de opbrengstverandering komt door aangepaste tarieven, hogere of lagere WOZ-waarden en nieuwe woningen of bedrijfspanden?	De conceptbegroting is in drie fases besproken met het college om de begroting reëel sluitend te kunnen aanbieden aan uw Raad. Ten opzichte van de eerste conceptversie is er een inconsistentie ontstaan in de OZB bedragen op verschillende bladzijdes in de begroting. Het bedrag van € 8.645.000 is meegenomen is het begrotingssaldo. In het definitieve concept zal dit bedrag op de diverse plaatsen in de begroting worden opgenomen. De realisatie van 2026 is geïndexeerd met de inflatiecorrectie van 3% voor elke soort OZB.
24	D66 Eize Hoomoedt	79, 81-83, 125, 132	**Opbrengsten en kosten van afval en riool** Pagina 79 noemt € 4.919.000 aan afvalbaten en € 5.053.000 aan rioolheffing. De berekeningen op pagina 81 en 83 noemen € 4.660.000 en € 4.503.000. - Hoe zijn deze verschillen te verklaren en met welke bedragen is gerekend? - Hoeveel wordt uit voorzieningen betaald? Pagina 83 noemt voor riolering € 650.000, terwijl bijlage C € 400.000 voor tariefverlaging in 2027 noemt.	De bedragen op pagina 79 betreffen de totale baten van de taakvelden afval en riolering zoals deze vanuit het begrotingssysteem worden gepresenteerd. Hierbij zijn ook bedragen opgenomen die niet via de afvalstoffenheffing of rioolheffing bij inwoners in rekening worden gebracht. Voor afval betreft dit onder andere een onttrekking aan de voorziening van € 60.000 en opbrengsten voor het brengen en halen van grofvuil van circa € 199.000. Deze opbrengsten worden afzonderlijk in rekening gebracht en maken geen onderdeel uit van de afvalstoffenheffing. Voor riolering is in het bedrag op pagina 79 tevens de onttrekking aan de egalisatievoorziening opgenomen.

Nr.	Fractie (woordvoerder)	Paginanummer	Vraag	Antwoord
			- Kunt u laten zien hoe de berekening uitkomt op 100% dekking van de kosten bij beide heffingen?	In de berekeningen van de kostendekkendheid op pagina 81 en 83 zijn uitsluitend de bedragen opgenomen die daadwerkelijk via de afvalstoffenheffing en rioolheffing worden geheven. Daarom wordt daar gerekend met € 4.660.000 voor afval en € 4.503.000 voor riolering. Voor de rioolheffing is in 2027 rekening gehouden met een onttrekking van € 650.000 uit de egalisatievoorziening. Deze onttrekking vloeit voort uit de uitgangspunten van het vastgestelde Water- en Rioleringsprogramma (WRP) en wordt ingezet om de rioollasten te egaliseren. In bijlage C is een bedrag van € 400.000 opgenomen. Dit betreft uitsluitend het incidentele deel van de onttrekking dat vanwege de aard en looptijd afzonderlijk wordt gepresenteerd. De totale onttrekking uit de voorziening bedraagt in 2027 echter € 650.000.
25	PVV Westerwolde	Paragraaf lokale heffingen Pag. 79	- Hoe ontwikkelen de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing zich in 2027 ten opzichte van 2026? - Welke alternatieven zijn onderzocht om de lasten voor inwoners te beperken?	Bij de kadernota is een inflatiecorrectie van 3% voorgesteld en vastgesteld. De baten voor gemeentelijke belastingen zijn dan ook met een 3% stijging doorgerekend in de programmabegroting 2027. De stijging van 3% is gebaseerd op de realisatie van de gemeentelijke belastingen van 2026. Aan algemene uitkering uit het gemeentefonds krijgen wij structureel € 2 miljoen minder, onder andere door verminderde inwoneraantallen. Bij de ambitie voor een gelijkblijvend voorzieningenniveau is het niet mogelijk om de lasten voor inwoners verder in te perken.
26	BBB – Jochem vd Woude	blz. 67 en 79	De geraamde OZB-opbrengst van woningeigenaren stijgt van € 4.868.000 in 2026 naar € 5.644.000 in 2027. Vraag: - Hoe wordt deze stijging verklaard, uitgesplitst naar de verwachte ontwikkeling van de WOZ-waarden, het aantal woningen en de tarieven?	Bij de kadernota is een inflatiecorrectie van 3% voorgesteld en vastgesteld. De baten voor gemeentelijke belastingen zijn dan ook met een 3% stijging doorgerekend in de programmabegroting 2027. De stijging van 3% is gebaseerd op de realisatie van de gemeentelijke belastingen van 2026. De conceptbegroting is in drie fases besproken met het college om de begroting reëel sluitend te kunnen aanbieden aan uw Raad. Ten opzichte van de eerste conceptversie is er een inconsistentie ontstaan in de OZB bedragen op verschillende bladzijdes in de begroting. Het bedrag van € 8.645.000 is meegenomen is het

Nr.	Fractie (woordvoerder)	Paginanummer	Vraag	Antwoord
			- Hoe is het verschil te verklaren met het bedrag van € 5.480.000 dat op bladzijde 67 wordt genoemd?	begrotingssaldo. In het definitieve concept zal dit bedrag op de diverse plaatsen in de begroting worden opgenomen.
27	BBB – Jochem vd Woude	blz. 79 en 80	Met hoeveel procent gaat de WOZ belasting omhoog.	De begroting gaat uit van de benodigde OZB-opbrengst en niet van een vooraf vastgestelde stijging van het OZB-tarief. Het uiteindelijke tarief wordt berekend op basis van de totale WOZ-waarde binnen de gemeente. Omdat de WOZ-waarden naar verwachting stijgen, lijkt op dit moment een tariefsverhoging van minder dan 3% voldoende om de begrote opbrengst te realiseren. Het definitieve tarief wordt vastgesteld bij de belastingverordeningen.
28	BBB – Jochem vd Woude	blz. 89	Vanaf 2029 wordt rekening gehouden met een korting van € 1,7 miljoen op het gemeentefonds door de voorgenomen wijziging van de huishoudelijke hulp. Vraag: - Van welke vermindering van de uitgaven voor huishoudelijke hulp is hierbij uitgegaan? - Wat zijn de financiële gevolgen voor Westerwolde wanneer de landelijke wijziging later of anders wordt ingevoerd?	Het coalitieakkoord van kabinet Jetten gaat uit van het principe dat mensen die dat kunnen, zelf gaan betalen voor de huishoudelijke hulp. Huishoudelijke hulp wordt daarom geschrapt uit de Wmo (korting 2,4 miljoen). Voor mensen die niet zelf hulp kunnen regelen, blijft de gemeente wel voorzien in huishoudelijke hulp (vangnet regeling 0,7 miljoen). Per saldo korting gemeentefonds van 1,7 miljoen. Hoe de vangnetregeling eruit komt te zien en welke mensen daar een beroep op kunnen doen is nog niet duidelijk. Het financiële effect van bovenstaande kan dan ook nog niet worden bepaald. Daarom is het in de begroting 2029 e.v. budgetneutraal verwerkt. Wanneer de wijziging later of anders wordt ingevoerd zal dit worden verwerkt in het gemeentefonds. Zolang de vangnetregeling niet helder is, zal dit ook budgetneutraal worden verwerkt.
29	PVV Westerwolde	Financiële positie; weerstandsvermogen en risicobeheersing Pag. 87	- Is de begroting voor elk jaar van 2027 tot en met 2030 structureel sluitend? - Welke financiële risico's kunnen leiden tot tekorten en welke gevolgen hebben tegenvallers voor de reserves en toekomstige begrotingen?	De programmabegroting 2027-2030 is alleen voor het jaar 2027 structureel sluitend. Vanaf het jaar 2028 is dekking uit het eigen vermogen (reserves) nodig om deze jaarschijven structureel sluitend te krijgen. Vanaf 2028 wordt met name het veelbesproken financieel ravijn zichtbaar. Per abuis is het kengetal structurele exploitatieruimte niet goed opgenomen in deze concept begroting. De herberekening heeft geleid tot de volgende percentages: 2027: 2%, 2028: -2%, 2029: -1% en 2030: 0%. Deze weergave laat zien dat wij structureel niet in

Nr.	Fractie (woordvoerder)	Paginanummer	Vraag	Antwoord
				evenwicht zijn vanaf 2028. Het college komt in aanloop van de kadernota 2028 met een voorstel tot ombuigingen om het structurele evenwicht te herstellen in de begroting en toekomstbestendig te worden voor de toekomstige investeringen waar wij de komende jaren voor komen te staan. De weergegeven risico's in de paragraaf weerstand en risicobeheersing kunnen leiden tot tekorten. De algemene reserve wordt hierbij ingezet om deze financiële risico's af te kunnen dekken (weerstandsvermogen).
30	BBB – Jochem vd Woude	blz. 9 en 92	De gemeente verwacht circa € 1,5 miljoen aan extra jaarlijkse kapitaallasten, terwijl hiervoor € 1,1 miljoen structureel is gereserveerd. Vraag: - Klopt het dat er nog circa € 400.000 aan structurele dekking ontbreekt? - Zijn eventuele extra rentelasten bij het aantrekken van leningen hierin meegenomen?	Ja, het klopt dat er nog circa € 400.000 aan structurele dekking ontbreekt. Het college komt in aanloop van de kadernota 2028 met een voorstel tot ombuigingen om het structurele evenwicht te herstellen in de begroting en toekomstbestendig te worden voor de toekomstige investeringen waar wij de komende jaren voor komen te staan. Momenteel is onze omslagrente nog 0%. Wij hebben bij deze investeringen nog niet rekening gehouden met het eventueel aantrekken van vreemd vermogen en dat dit gevolgen heeft voor de omslagrente.
31	Samen voor Westerwolde	87–94	De begroting vermeldt een incidentele weerstandscapaciteit van € 13.243.500 tegenover € 7.151.000 aan geïnventariseerde incidentele financiële risico's. Het college concludeert dat de huidige weerstandscapaciteit voldoende is. - Hoe ontwikkelt de beschikbare weerstandscapaciteit zich in de jaren 2027 tot en met 2030 ten opzichte van de eigen richtlijn van 10% van het lastentotaal? - In hoeverre is bij de beoordeling van de financiële weerbaarheid al rekening gehouden met de grote investeringen waarvan de financiële gevolgen grotendeels pas na 2030 zichtbaar worden?	De komende jaren varieert het lastentotaal van de begroting tussen de € 134 miljoen en € 145 miljoen. Op basis van de richtlijn 10% van het lastentotaal proberen wij de ondergrens van de algemene reserve op ongeveer € 13 à € 14 miljoen te houden. Op basis van de geïnventariseerde risico's van € 7,1 miljoen incidenteel is deze weerstandscapaciteit voldoende voor de komende jaren. Op basis van ervaring van de afgelopen jaren, is gebleken dat 10% van het lastentotaal aanhouden als weerstandcapaciteit voldoende is gebleken. Het college komt in aanloop van de kadernota 2028 met een voorstel tot ombuigingen om toekomstbestendig te worden voor de toekomstige investeringen waar wij de komende jaren voor komen te staan. Hiermee worden de risico's voor de grote investeringen voor de komende jaren geminimaliseerd.
33	BBB – Jochem vd Woude	blz. 9, 10 en 92	Er wordt gesproken over diverse investeringen in de komende jaren: - (ver)nieuwbouw of renovatie gemeentehuis	Er komen concrete voorstellen richting de raad waarbij er keuzes gemaakt kunnen worden. Op dit moment hebben wij een globale inschatting gemaakt. Al deze genoemde

Nr.	Fractie (woordvoerder)	Paginanummer	Vraag	Antwoord
			- Nieuwe scholen - Renovatie bruggen - Nieuwe gemeentewerven - Kan er een overzicht gemaakt worden wat de totale investeringen de komende jaren zijn indien alle plannen in de ruimste zin van het woord doorgaan. - Welke bedragen zijn daarvoor al gereserveerd en welke nog niet - En wat daarvan de gevolgen zijn voor de begroting tot 2035. Hoe worden de extra kapitaallasten verwerkt.	investeringen zijn meegenomen in de MIP. Voor de projecten verwijzen wij naar pagina 92 van de conceptbegroting. Er is vanaf 2030 € 1.1 miljoen gereserveerd voor deze kapitaallasten, die oplopen naar circa € 1.5 miljoen richting 2037 op basis van inschattingen.
34	PVV Westerwolde	Financiële positie / Reserves en risico's Pag.	- Welke financiële risico's zijn in de meerjarenraming 2028–2030 niet volledig afgedekt? - Kan het college per belangrijk risico de mogelijke financiële impact en de gevolgen voor reserves, lokale lasten en gemeentelijke voorzieningen aangeven?	De niet afgedekte risico's zijn inzichtelijk gemaakt in de paragraaf weerstand en risicobeheersing. Bij deze risico's zijn ook de mogelijke impact en eventueel gevolg weergegeven. Hierbij wordt de weerstandscapaciteit als voldoende gezien om deze risico's op te vangen. Wij zien geen risico's voor extreme stijging voor de lokale lasten of een forse inkrimping van het huidige voorzieningenniveau.
35	D66 Eize Hoomoedt	40, 44, 76, 100, 104, 124, 132	**Onderhoud betalen uit de reserve** Pagina 104 noemt jaarlijks € 713.000 uit de reserve Beheer openbare ruimte voor 2028 en 2029. In bijlage C staan de bedragen van € 410.000 en € 303.000 ook in 2030. - Is deze reserve dus ook in 2030 nodig om de begroting sluitend te maken? - Kunt u per jaar tot en met 2030 aangeven hoeveel uit de reserve wordt betaald voor gewoon onderhoud, achterstanden en andere uitgaven?	Ja, deze € 713.000 is nodig in het begrotingssaldo. Voor de komende 5 a 6 jaar zijn er voldoende middelen om op het onderhoudsniveau basis te onderhouden. Voor het onderdeel groen wordt nog herzien of structureel deze middelen nodig zijn om blijvend op niveau basis te onderhouden. Vanaf 2028 t/m 2030 wordt er jaarlijks € 713.000 uit de bestemmingsreserve gehaald. Tekstueel is dit niet juist in de paragraaf op pagina 104 opgenomen. Dit wordt in de definitieve versie hersteld. Voor het achterstallig onderhoud aan de wegen is in de B.R. beheer openbare ruimte nog circa € 2,1 miljoen beschikbaar en voor de achterstanden op groen nog circa € 1,4 miljoen.

Nr.	Fractie (woordvoerder)	Paginanummer	Vraag	Antwoord
			- Hoe worden de jaarlijks terugkerende onderhoudskosten daarna betaald?	Bij de kadernota 2028 wordt de geactualiseerde situatie in kaart gebracht.
36	Samen voor Westerwolde	7, 122–123 en raadsvoorstel besluitpunten 4 en 5	De algemene reserve daalt volgens de begroting van € 16.549.000 per 1 januari 2026 naar € 13.143.500 per 1 januari 2027. Dat is een afname van ruim € 3,4 miljoen. Tegelijkertijd worden in het raadsvoorstel verschillende overhevelingen tussen reserves voorgesteld. - Welke mutaties veroorzaken deze daling van de algemene reserve en om welke bedragen gaat het per mutatie? - Welk deel vloeit voort uit eerder genomen besluiten en welk deel uit nieuwe voorstellen? - Wat betekenen de nu voorgestelde overhevelingen voor de uiteindelijke omvang van de algemene reserve?	Voor het boekjaar 2026 staan de volgende onttrekkingen uit de algemene reserve gepland: • Storting egalisatievoorziening riolering -/- € 1,5 miljoen (motie raad); • Onttrekking nieuw cultuurbeleid -/- € 244.000 (besluit cultuurnota); • Onttrekking saldo septembercirculaire 2025; -/- € 928.200; • Strategische aankoop pand Ter Apel; -/- € 2.230.000 (onttrekking vanuit AR naar BR Strategische aankopen); • Storting in AR resultaatbestemming Jaarrekening 2025 +/+ € 1.112.030; • Storting in AR onderwijs saldo +/+ € 42.800; • Vrijval BR Fiscaal tgv AR +/+ € 298.610; • Vrijval BR Gebundelde uitkering tgv AR +/+ € 522.844 Per 1 januari 2026 is de werkelijke stand van de algemene reserve: € 15.934.270. Het saldo van € 16.549.000 betreft de begrote stand 2026.

Nr.	Fractie (woordvoerder)	Paginanummer	Vraag	Antwoord
39	Samen voor Westerwolde	59, 106–107 en raadsvoorstel besluitpunt 5	Het college stelt voor om € 1,7 miljoen vanuit de Algemene reserve toe te voegen aan de bestemmingsreserve Automatisering. Tegelijkertijd zijn in de begroting al verschillende uitgaven voor ICT en digitalisering opgenomen, evenals onttrekkingen uit deze reserve. - Voor welke toekomstige investeringen en verplichtingen is de aanvullende € 1,7 miljoen bedoeld? - Welk deel van deze uitgaven is al in de begroting verwerkt; - Op basis van welke berekening is de benodigde storting vastgesteld?	Voor de komende 4 jaar staan de volgende ICT investeringengepland: • Hogere bijdrage aan RegIT voor transformatie naar regieorganisatie € 564.000 • Digitale transitie datalandschap, cloudgang € 1.204.000 Deze uitgaven zijn volledig is de programmabegroting 2027-2030 verwerkt. De storting in de bestemmingsreserve automatisering/informatisering is vastgesteld op basis de hoogte van de toekomstige lasten op het gebied van ICT.

Nr.	Fractie (woordvoerder)	Paginanummer	Vraag	Antwoord
40	Samen voor Westerwolde	26, 35 en 121	Voor de gebiedsontwikkeling rondom de Nedersaksenlijn wordt een voorbereidingskrediet van € 2,9 miljoen genoemd. Daarin is € 400.000 opgenomen voor de Nulweg. De gemeente verwacht vanaf 2028 bedrijfsgrond te kunnen uitgeven, maar is daarbij afhankelijk van de voortgang van de MIRT-verkenning. - Hoe is het voorbereidingskrediet van € 2,9 miljoen opgebouwd en welke werkzaamheden worden hiermee gefinancierd? - Welke financiële risico's loopt de gemeente wanneer de beoogde grondexploitatie niet of slechts gedeeltelijk tot stand komt? - Wat betekent een eventuele vertraging voor de beschikbaarheid van bedrijfsgrond aan de Nulweg; - Welke alternatieven zijn er in dat geval voor lokale ondernemers?	Voor de gebiedsontwikkeling aan de westkant van Ter Apel is in de begroting een voorbereidingskrediet opgenomen. Om dit te effectueren komt nog een apart voorstel richting de raad. Voor de gebiedsontwikkeling Nedersaksenlijn/ Ter Apel - West zal rond 2030 een Grex worden gestart. In aanloop daar naartoe worden nu al interne uren gemaakt en externe adviezen ingewonnen. De kosten daarvan die direct toe te schrijven zijn aan de gebiedsontwikkeling moeten uiteindelijk via het voorbereidingskrediet ten laste komen van de Grex. De grotere gebiedsontwikkeling rond spoor en station wordt in fases opgepakt. Een groot deel van de kosten zit in ontwerp- en civieltechnische uitwerkingen. Zodra een deel concreet op dat niveau wordt uitgewerkt zal daarvoor een deel van het krediet worden aangewend. Zo worden risico's zo laag mogelijk gehouden. Mede door de grootschaligheid van deze gebiedsontwikkelingen kunnen kleine risico's grote financiële gevolgen hebben. Daarom blijft het belangrijk te sturen op het programma, de looptijd, procenten en ramingen. In elk geval geld dat functies afzonderlijk tot zowel positieve als negatieve resultaten kunnen leiden. Een combinatie van bijvoorbeeld woningbouw en bedrijvigheid kan tot een positief resultaat leiden. Alleen bedrijvigheid is daarentegen uitdagender om positief te krijgen. Daarom is het van belang te blijven sturen op de grootte van het programma met de juiste verdeling tussen bijvoorbeeld woningbouw en bedrijvigheid om het resultaat ook bij een kleinere ontwikkeling positief te houden. De ontwikkeling van de Nulweg is al concreter. De Grex daarvoor is/wordt al gestart. De behoefte vanuit de ondernemers aan deze ontwikkeling is duidelijk aanwezig. Zodra de ligging van de Nedersaksenlijn en een station in Ter Apel concreet zijn worden de plannen van de Nulweg hierop aangepast en kan de plantwikkeling worden voortgezet en geeffectueerd.

Nr.	Fractie (woordvoerder)	Paginanummer	Vraag	Antwoord
41	Samen voor Westerwolde	122–123 en raadsvoorstel besluitpunt 4	Het college stelt voor om € 2 miljoen vanuit de bestemmingsreserve Grondzaken en € 1,12 miljoen vanuit de bestemmingsreserve Regiodeal over te hevelen naar de Algemene reserve. Voor Grondzaken geeft de begroting aan dat de resterende reserve voldoende wordt geacht, onder meer vanwege getroffen verliesvoorzieningen en verwachte winsten. - Welke financiële verplichtingen en risico's blijven er na deze overhevelingen per reserve bestaan? - Op basis van welke afwegingen concludeert het college dat de resterende middelen voldoende zijn om de oorspronkelijke doelen en eventuele tegenvallers op te vangen?	**B.R. Grondzaken:** De komende jaren laat de doorrekening van grondexploitaties Zuid-Groningen en Boermarke een positief resultaat zien. Dit betekent dat we de komende jaren rekening houden met winstneming, waarmee de bestemmingsreserve weer verder aangevuld kan worden. De reserve grondzaken heeft op dit moment een saldo van 3,1 miljoen. Met de vrijval van € 2 miljoen blijft er een restantsaldo over van € 1,1 miljoen die de komende jaren weer verder aangevuld zal worden. Deze reserve wordt onder andere aangehouden voor de egalisatie van eventuele verliezen. Daarnaast was er voorheen meer een passief grondbeleid. Inmiddels voeren we een actiever grondbeleid waarbij vanaf 2027 jaarlijks een actualisatie aan uw raad wordt voorgelegd ter vaststelling. **B.R. Regiodeal:** Voor de nieuwe regiodeal voor Oost-Groningen krijgt de regio € 12,5 miljoen. 50%, dus ook € 12,5 miljoen bestaat uit cofinanciering die gefinancierd moeten worden door de deelnemende gemeenten. Het aandeel voor de gemeente Westerwolde betrof hierdoor € 2.240.000. Omdat lang onzeker was of de provincie Groningen mee wilde financieren in de cofinanciering hebben wij rekening gehouden met een reservering van € 2.240.000. Onlangs heeft de provincie Groningen besloten om 50% van de cofinanciering te bekostigen. Hierdoor kan deze bestemmingsreserve voor 50% vrijvallen. Dit betreft een bedrag van € 1.120.000.

Nr.	Fractie (woordvoerder)	Paginanummer	Vraag	Antwoord
42	D66 Eize Hoomoedt	78, 121-122, 124	**Verwachte winst op bouwgrond** Pagina 121 noemt een verwachte winst van € 7,5 miljoen voor Bedrijvenpark Zuid-Groningen. De tabel op pagina 122 noemt ongeveer € 1,8 miljoen en gebruikt oudere peildata. - Met welke verwachting is in deze begroting gerekend? - Kunt u laten zien hoe dit aansluit op de winst die de gemeente per jaar verwacht te boeken, de vennootschapsbelasting van € 347.000 en het geld in de reserve Grondzaken? - Graag ook de genoemde overboeking van € 2 miljoen naar de algemene reserve meenemen.	We hebben geconstateerd dat de tekstuele onderbouwing van BZK vooruitloopt op de professionalisering van de meerjaren prognose grondexploitaties (MPG). Vooruitlopend op de cijfers die we in 2027 verwachten te presenteren, kunnen we alvast met u delen dat het resultaat van BZK zal stijgen richting het genoemde bedrag in de tekst. Onderdeel van deze professionalisering is het uitwerken van een winstberekening en prognose per jaar. Hierdoor wordt bij de volgende MPG-periode concreet duidelijk welke winsten, belastingen en toevoegingen en/of onttrekkingen in de reserve Grondzaken naar verwachting worden gerealiseerd. Wij komen hierop volgend jaar bij u terug.
43	BBB – Jochem vd Woude	blz. 121-122	In de toelichting wordt gesproken over een verwacht positief eindresultaat van € 7,5 miljoen. In de tabel staat een eindwaarde van circa € 1,8 miljoen. Vraag: - Hoe is dit verschil te verklaren? - Welk verwacht resultaat is verwerkt in de meerjarenbegroting 2027-2030; - Is daarbij rekening gehouden met tussentijdse winstnemingen?	We hebben geconstateerd dat de tekstuele onderbouwing van BZK vooruitloopt op de professionalisering van de meerjaren prognose grondexploitaties (MPG). Vooruitlopend op de cijfers die we in 2027 verwachten te presenteren, kunnen we alvast met u delen dat het resultaat van BZK zal stijgen richting het genoemde bedrag in de tekst. Onderdeel van deze professionalisering is het uitwerken van een winstberekening en prognose per jaar. Echter, vooraf geprognotiseerde winsten geven geen garantie dat deze daadwerkelijk in dat jaar worden gerealiseerd. Alleen wanneer er daadwerkelijk verkocht is en gepasseerd bij de notaris kan er winst verzilverd worden.

44	PVV Westerwolde	Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen Pag. 98	- Welke onderhoudsachterstanden bestaan bij gemeentelijke wegen, fietspaden, bruggen en de openbare ruimte? - Wat is de financiële omvang daarvan en welke achterstanden worden in 2027 daadwerkelijk aangepakt?	Wegen: De achterstanden vanuit de inspectie (uit 2023) waarop de bedragen vanuit de NOR 2.0 zijn gebaseerd zijn voor ongeveer 80% weggewerkt. Van de beschikbaar gestelde 3 miljoen euro is ruim 1,9 miljoen uitgegeven hieraan (verwachting bij zomernota 2026 was 1,5 miljoen). Bij de jaarrekening 2025 is 1 miljoen euro extra beschikbaar gesteld naar aanleiding van een nieuw uitgevoerde weginspectie 2025. In 2027 worden de inspectieresultaten vanuit de weginspectie 2025 onder de loep genomen en aan de hand hiervan keuzes gemaakt voor het verder wegwerken van de (nieuwe) achterstanden. Met de nog beschikbare 'achterstandsgelden' van 2.1 miljoen en de reguliere onderhoudsmiddelen hopen wij in 2027 de achterstanden op wegen te hebben ingelopen. Groen: Vanuit de inventarisatie die als input heeft gediend voor de NOR 2.0 is benoemd dat er gemeentebreed veel groenvakken gerenoveerd moeten worden. Bij 32% van dit areal is achterstand geconstateerd. Hier zijn renovaties noodzakelijk. De totale achterstand was destijds geschat op € 1,6 miljoen. In 2025 is er ruim € 100.000 uitgegeven aan het wegwerken van achterstanden in het groen. In 2026 is tot dusver ruim € 100.000 uitgegeven aan het renoveren van achterstallige groenvakken. Voor 2027 staan verschillende grote projecten op de planning voor groenrenovatie. De geschatte kosten zijn hiervoor € 365.000. Op dit moment is niet goed aan te geven hoeveel % van het areaal daadwerkelijk wordt vervangen omdat deze manier van berekenen lastig uit de systemen te halen valt. Bruggen: In 2022 is het instandhoudingsplan bruggen vastgesteld, hierin is budget opgenomen voor het beheer van de bruggen, daarnaast is toen een voorziening van 1.9 miljoen ingericht om vooruitlopend om vaststelling van het Masterplan bruggen de meest noodzakelijke bruggen in de periode tot 2031 al te renoveren/onderhouden.

Nr.	Fractie (woordvoerder)	Paginanummer	Vraag	Antwoord
				Voor besluitvorming over het Masterplan bruggen is de impactanalyse opgesteld die begin 2027 ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de raad. In de impactanalyse vragen we de raad strategische keuzes te maken voor het masterplan, ook stellen we een proces voor waarbij voor het masterplan eerst de betreffende bruggen in dat tijdvak worden geïnspecteerd en de kosten worden geraamd om zo tegenvallers te voorkomen.
45	Samen voor Westerwolde	39 en 100–101	Van de 135 gemeentelijke bruggen hebben er volgens de begroting 61 een lage of zeer lage conditie. De renovatieopgave werd in 2022 globaal geraamd op € 14 miljoen. Tegelijkertijd geeft het college aan dat het beschikbare budget onvoldoende is om zelfs het huidige onderhoudsniveau te handhaven. - Hoe bereidt het college zich financieel voor op deze opgave, vooruitlopend op het Masterplan Bruggen? - Welke middelen zijn hiervoor al beschikbaar en hoe wordt rekening gehouden met het risico dat de werkelijke kosten hoger uitvallen dan de eerdere raming?	In 2022 is het instandhoudingsplan bruggen vastgesteld, hierin is budget opgenomen voor het beheer van de bruggen, daarnaast is toen een voorziening van 1.9 miljoen ingericht om vooruitlopend om vaststelling van het Masterplan bruggen de meest noodzakelijke bruggen in de periode tot 2031 al te renoveren/onderhouden. Voor besluitvorming over het Masterplan bruggen is de impactanalyse opgesteld die begin 2027 ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de raad. In de impactanalyse vragen we de raad strategische keuzes te maken voor het masterplan, ook stellen we een proces voor waarbij voor het masterplan eerst de betreffende bruggen in dat tijdvak worden geïnspecteerd en de kosten worden geraamd om zo tegenvallers te voorkomen. In het meerjareninvesteringsprogramma (MIP) is gerekend op basis van globale inschatting met een investering van € 25 miljoen verspreid over 10 jaar met bijbehorende kapitaallasten. Op deze manier bereid het college zich voor op toekomstige lasten voor de bruggen. De werkelijke lasten zijn afhankelijk van keuzes te maken door de raad en de onderhoudsstaat op het moment van aanpak. Voor de huidige beschikbare middelen verwijzen wij u naar pagina 101 van de concept begroting.

Nr.	Fractie (woordvoerder)	Paginanummer	Vraag	Antwoord
46	BBB – Jochem vd Woude	blz. 104	In 2028 en 2029 wordt jaarlijks € 713.000 uit de bestemmingsreserve Beheer Openbare Ruimte ingezet. Vraag: - Hoe worden deze onderhoudskosten vanaf 2030 structureel opgevangen wanneer de reservebijdrage wegvalt? - Is het beschikbare budget vanaf dat jaar voldoende om het onderhoudsniveau 'basis' te behouden?	Voor de komende 5 a 6 jaar zijn er voldoende middelen om op het onderhoudsniveau basis te onderhouden. Voor het onderdeel groen wordt nog herzien of structureel deze middelen nodig zijn om blijvend op niveau basis te onderhouden. Bij de kadernota 2028 wordt de geactualiseerde situatie in kaart gebracht.
47	Samen voor Westerwolde	8 en 100–104	Voor het wegwerken van onderhoudsachterstanden in de openbare ruimte zijn extra middelen beschikbaar gesteld. Daarnaast wordt in 2028 en 2029 jaarlijks € 713.000 uit de bestemmingsreserve Beheer openbare ruimte ingezet om het onderhoudsniveau 'basis' te waarborgen. - Hoe wordt de structurele financiering van dit onderhoudsniveau vanaf 2030 geregeld, wanneer de tijdelijke onttrekkingen aan de reserve wegvallen? - Welke financiële gevolgen verwacht het college wanneer het wegwerken van de onderhoudsachterstanden langer duurt dan nu wordt voorzien?	Voor de komende 5 a 6 jaar zijn er voldoende middelen om op het onderhoudsniveau basis te onderhouden. Voor het onderdeel groen wordt nog herzien of structureel deze middelen nodig zijn om blijvend op niveau basis te onderhouden. Bij de kadernota 2028 wordt de geactualiseerde situatie in kaart gebracht.